

ÉPÍTŐIPAR ÉPÍTŐ MŰVÉSZET

A budapesti építőipari szakmák ipartestületei, a Hadviselt Mérnökök, Építészek és Műszaki Tisztek Nemzeti Szövetsége, Budapest Ácsmesterek Ipartestülete, az Építőmesteri Képzettség megvizsgálására szervezett bizottságának hivatalos lapja.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 100000 korona, félévre 50000 korona. Egyes szám ára 5000 korona. Póstacsekkszám: 49197. Hirdetési díj: milliméterenként 2000 korona.</p>	<p>FELELŐS SZERKESZTŐ DR. FÁBIÁN GÁSPÁR</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., Ménesi-út 7/c TELEFON: JÓZSEF 132—95.</p>
---	---	--

A budai postapalota.

Tüneményes gyorsasággal épült fel a budai tornacsarnok mögött a Vérmező csúcsánál a hatalmas méreteiben, kivitelében, megjelenésében a közönség bámulatát méltán kivívó új postapalota és távbeszélő központ, mely min valami tündéri várkastély titokzatos pompájával a járókelők és villamosutasok érdeklődését magához vonza.

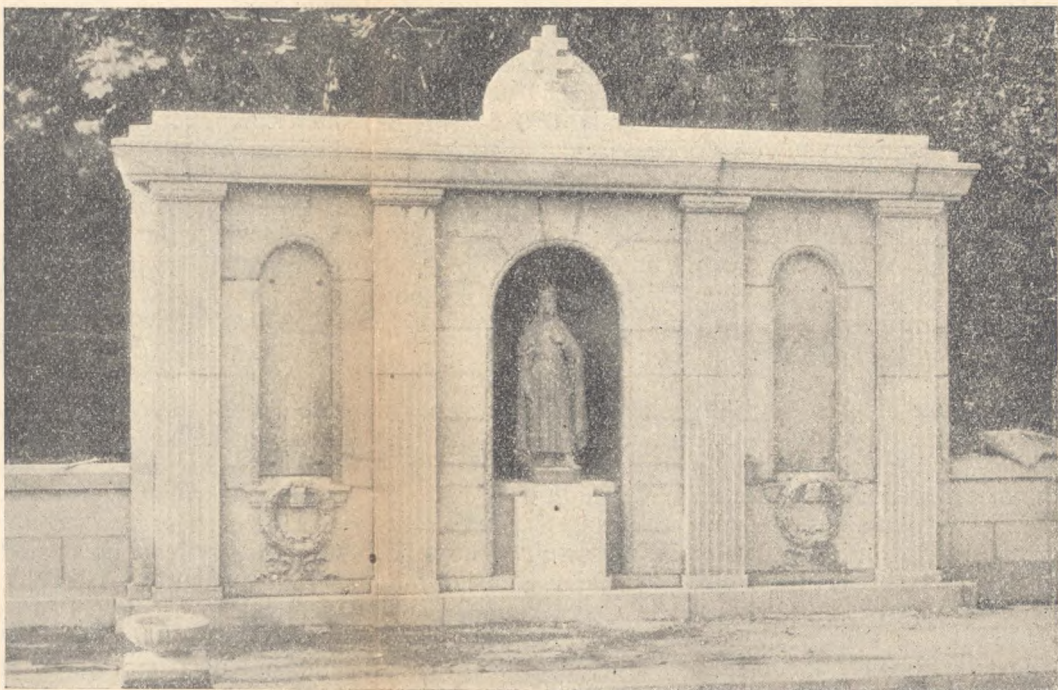
Azután alighogy elkészült, már szárnyra kelték titokzatos hírek, melyek azt vélték tudni, hogy ez az épület tulajdonképpen süllyed, sőt már el is tűnt félig a környező kis emeletes házak között, hogy belsejében szökőárak támadtak, szóval: hogy itt nagy bajok, mulasztások, stb. történtek.

Talán nem tévedünk, ha ezeknek az ellenőrizhetetlen forrású híreknek, pletykáknak tulajdonítjuk azt a szokatlanul nagy érdeklődést, mely megnyilvánult a Magyar Mérnök és Építész Egylet november 23-iki ülésén, amikor a tervező és művezető építész, Sándy Gyula műegyetemi tanár, előadást hirdetett a budai postapalotáról.

Mindenki sietett megtudni a valóságot. És valljuk meg, hogy akik ott voltak és végig hallgatták a kitűnő professzor két órás pompás

előadását, oly nagyszerű élvezetben részesültek, aminőre alig volt még példa az egyesületi előadások történetében.

Sándy Gyula, a szerény és dolgában biztos mester, fölényesen finom iróniával intézte el a légből kapott híreket és a tények letagadhatatlan és kézzel fogható bizonyítékaival mutatott rá arra, hogy nemcsak hogy süllyedés nem volt, de még az előre várt természetes üllepedés sem következett be, hogy az egész épületen egy hajszál repedés sincsen, hogy a hat mé-

A Szent Imre Collegium hősi halottjainak emlékműve.
 Tervezte: Megyer-Mayer Antal.

ter mélyen a föld alatt fekvő épület kitünő vízhatlan aszfaltteknőben pihen, hogy minden lehetőségről eleve a legprecízebb gondoskodás történt. És ezt bárki a helyszínén ellenőrizheti.

Ennyit az álhírekről. Azonban annál többet szeretnénk írni arról, amit az előadás, mint műszaki kincseket, újításokat feltárt a hallgatóság előtt. Már maga a feladat teljesen új és példanélküli. Önálló elindulást kívánt. Aránylag kis területen 16 nyomtatott íven összezsufolt program összes helyiségeit, számszerint mintegy 400-at kellett itt elhelyezni. *Sándy* Gyula első díjat nyert zseniális megoldásával, mely azonnali kivitelre is került. Hogyan lehet az építésügyi szabályzat 25 méter maximális magasságával 10 teljes emeletet megépíteni (emeletenként 3 m. belvilággal), ezt a lehetetlenséget *Sándy* tanár zsenije megoldotta. Még úgy, hogy minden, még a legalsóbb helyiség is kitünően van megvilágítva. Megoldotta pompás trükkal a helyiségek elosztását egy belső körfolyosóval, mely utóbbi azonban teljesen világos. Az összes helyiségek bármely irányban, úgy vízszintesen, mint függőlegesen, változtathatók anélkül, hogy akár szerkezet, akár berendezés kárát vallaná; az egész ugyanis vasbeton-pillér rendszeren áll, gipsztábla falakkal belül, kívül normál téglafalazattal, mely a földszinten csak 75 centiméter és mégis minden egyes emelet falvastagítással bír és felül a 10. ik emelet fala mégis másfél téglavastag. Itt is bosszorkányság van. Kolumbusz tojása. *Sándy* tanár a kétféle téglát, a nagy és kis méretűt emeletenként váltogatta. Ez az egész.

Ki tudná felsorolni a sok pompás trükköt, újítást, amit ez az épület elénk tár. Itt semmi sem sablon. Például a világításnál az áramkörök nem horizontálisak mint rendszeren, hanem vertikálisak, így ha baj van, emeletenként csak egy szoba lesz sötét, a többiben világosan folyhat a munka. Maga az egész építkezés is szokatlanul folyt le. A felét 10 emeletre felhúzták, mikor a másik felén még csak az alapozás készült. Az összeforrasztásnál azonban nem volt mégsem üllepedés. Miért? Mert az egész külső falazat portland-cementben van falazva, mely a belső vasbeton-pillérekkel együttesen dolgozik. Minden pillér, minden fal más más terhelést hord 2000 kg-m²-től 300 kg-m²-ig. Itt sablonnal nem lehetett dolgozni, itt mindent ki kellett számítani. Ez utóbbit nem kisebb ember végezte az ő óramű pontosságával, mint *Czakó* Adolf műegyetemi tanár. Itt nincs ok a félelemre, itt becsületos munka készült. Készült pedig csak részletrajz 600 darab. És micsoda pontos, gyönyörű rajzok. Egy mintakollekció. Egy példatár, hogy kell az épületet tervezni és vezetni. Tanulság kicsinynek és nagyoknak egyaránt. És ami a legnagyobb csoda, ez a hatalmas, minden ízében eredeti, a legkitünőbb anyagokból épült, a legraffináltabb szerkezetekkel felszerelt, központi fűtéses, félig közhomlokzatu, speciális alapozású épület *köbméterenként csak 450.000 koronába került.*

Hát ez a siker legszebb koronája. Ám itt a tervező mester nemes egyénisége mellett rá kell mutatni az építésvezetés csodálatos gondos előrelátására is. A *postaházak építési felügyelősége* élén a szigorú, pártatlan energiájú, tökéletes technikai tudású és izig vérig ökonómikus szellemtől átítatott szakférfiival, *Bierbauer* István főigazgatóval mindent megtett, hogy jó, tökéletes és becsületos munka készüljön. És hogy ez itt sikerült, azt még az ellenség is kénytelen beismereni.

Sajnáljuk, hogy olvasóink nagy része nem részese lehetett abban a különleges élvezetben, miben azoknak volt részük, kik *Sándy* professzor előadását végig hallgathatták. Az ő pompás, folyékony, élvezetes beszéde feleledtette a hallgatókkal; kik között közéletünk

számos jelese ott volt, az időt és valóban reggelig elhallgattuk volna. De ha beszédét a maga teljességében nem is közölhetjük, a professzor ur hozzájárulásával a pompás budai palotáról ünnepi 50 éves jubileumi számunkban fogunk műmellékletet olvasóink számára adni.

Valóban *Sándy* tanár gyönyörű alkotásánál méltóbbat az „Építőipar Építőművészet” nem adhatna 50 éves jubileuma alkalmából.

Dr. Fábrián Gáspár.

Két kiállítás.

II.

Jelentőségében szintén nagyfontosságú a másik kiállítás, amely az Iparművészeti Múzeumban volt látható. Itt a budapesti ipar, iparrajz, nőipar, iparművészeti és végül képzőművészeti főiskolák magas színvonalát és teljesítményeit láthattuk és gyönyörködhettünk bennük. Dicséretes gondolat volt, bárkitől eredt legyen is, a főváros iparos és művészképző intézeteinek ilyen együttes bemutatása. Üdvözölni kell ezt a lépést a nyilvánosság felé és kívánatos volna rendszeresíteni, mert hasznos és tanulságos konzekvenciái vannak. A nagyközönség, az ifjúság, a szülők pl. bizonyára nagyrészt tájékozatlanok ezen intézeteink speciális hivatása felől. Márpedig egy ilyen kiállítás olyan szemléltetően tárja elénk az intézet célját és működését, hogy az minden magyarázatnál többet mond. De túl azon az esztétikai hatáson, amelyet minden művészeti tárlat nyújt, legfontosabb volt bemutatni azt a kivétel nélküli magas színvonalat, amelyet a kiállításon részt vett intézetek képviselnek. Önérzettel őrthet el bennünket az a szorgalmas munka, amely intézeteinkben folyik és büszkévé lehetünk arra a művészi készségre, amely iskoláinkban otthonos. Ez a nagy szellemi kincs, amely az ifjú nemzedékben megnyilvánul, meglelégedéssel és örömmel kell, hogy eltöltsön mindannyiunkat, a jövő szemébe pedig bátran nézhetünk. Ez az az ifjúság, az a nemzedék, amelyre szüksége lesz ennek a guzsba kötött országnak. Vas-szorgalommal és csendben dolgoznak ezek az ifjak műhelyeikben, műtermeikben. Csak superlatívusokban lehet róluk megemlékezni. Nem bánom meg egyiket sem azzal, hogy egyeseket névszerint kiemelek, mert ezzel a legnagyobb igazságtalanságot követném el.

Elsősorban a M. Kir. Nőipariskola pesti és budai intézete által kiállított anyagról kell a legnagyobb elismerés hangján megemlékezni. Évek óta figyellel kísérem a két tanintézet évről évről kiállításait, amikor is a növendékek és a tanári kar évi munkássága kerül a hagyományokhoz híven bemutatásra. Megállapítom, hogy ezek a kis tárlatok, amelyek a tű és fonal művészetét reprezentálják, fokozatos haladást mutattak az előző évekhez képest amellet, hogy a divat és technika változása illetve fejlődésével is lépést tartottak. Ilyen haladás pedig csak ott lehetséges, ahol a vezetőség illetve tanári kar állandóan és céltudatosan dolgozik. Ezen körülményről a bemutatott darabok, amelyek mind ihlet sugalta kis műalkotások, meggyőzik a szemléltőt. Változatoság, izlés, finomság jellemzi a kiállításnak ezen kollekcióját.

Legyen szabad azonban mégis egynehány őszinte megjegyzést tennem a látottakra.

Napjainkban több oldalról hallottam olyan értelmű megnyilatkozást, mint amely az iparművészetet a művészetek családjából kiközösíteni igyekszik. Olyan beállításról olvastam, amely az iparművészetet alsóbbrendű kategóriába sorolja. Azért nem lesz erdektelen reámutatnom arra, hogy minden képzőművészeti alkotásnak — legyen az akár festő, szobrász, építész vagy iparművész